

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ
Одбор за заштиту права детета

КОДЕКС ДЕЦА И МЕДИЈИ

**Правила понашања медија
у односу на децу**

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ
Одбор за заштиту права детета

КОДЕКС ДЕЦА И МЕДИЈИ

Правила понашања медија
у односу на децу

За издавача:
Љубица Бељански Ристић

Аутор:
Првослав С. Плавшић

Радна група:
Првослав С. Плавшић, др Ружица Росандић, др Нада Кораћ

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ
Одбор за заштиту права детета

КОДЕКС НАДЕЖДА МЕДИЈА

КОДЕКС ДЕЦА И МЕДИЈИ

Издавач: ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ Одбор за заштиту права детета

Насловна страна и графичка обрема: Ненад Новаков

Лекцијор и корекцијор: Косана Танасковић

Графичка продукција: NEXT, Београд

Тираж: 500

Издавање Кодекса Јомојло

Министарство рада и социјалне политике Републике Србије.

Октобар, 2008.

Увод

Поштовање наших и светских конвенција

Сва јавна гласила, без обзира на врсту и технологију, порекло власништва и тип регистрације, на обим и усмерење садржаја, распрострањеност и учесталост појављивања (у даљем тексту: медији), обавезују се да ће:

1. Поштовати Конвенцију о људским дешетама (усвојену на 44. редовном заседању Генералне скупштине УН, 20. новембра 1989. године), односно Закон о реализацији Конвенције Уједињених нација о људским дешетама (који је усвојила Скупштина СФРЈ на седници Савезног већа од 13. децембра 1990. године и седници Већа република и покрајина од 18. децембра 1990. године);
2. Прихватити принцип Светске самита за децу (септембра 1990) прво се одговарајући на поштређење деце, односно начело да основним потребама деце треба дати висок приоритет, као и тада усвојену Декларацију о ојстанку, заштити и развоју деце;
3. Поштовати остале документе светске организације који се посредно или непосредно односе на права детета, а међу њима и Декларацију о заштити жена и деце у ванредним околносима и оружаним сукобима, коју је донела Генерална скупштина УН децембра 1974. године);
4. Деловати у складу са Кодексом о заштити деце од политичких злоупотреба¹ који су 15. новембра 1990. и 4. априла 1991. године потписале 41 странка Републике Србије, тако што ће:
 - а. позивати на придржавање овог Кодекса,
 - б. осуђивати деловање супротно начелима овог Кодекса, и
 - в. избегавати да дају простор у медију оном прилогу који говори о активностима странке супротним овом Кодеску;
5. Поштовати Кодекс Деца и медији.

Оцењујући да редакцијама медија у свакодневном раду нису увек доступни ови документи, у овом Кодексу цитираћемо, на одговарајућим местима, за медије најважнија одређења из Конвенције о људским дешетама и друге кодексе медија из неколико земаља, сматрајући их саставним делом нашег Кодекса.

¹ прилог, кодекс о заштити деце од политичких злоупотреба.

... Подсећајући да су Уједињене нације у Оаштој декларацији о љавима човека проглашовале да дештињству приступају посебна брига и помоћ;

... Сматрајући да деште треба да буде у поштуности приступујемо да живи самостално у друштву и да буде васпитано у духу идеала проглашених у Повељи Уједињених нација, а посебно у духу мира, доспјојанства, толеранције, слободе, равнотравности и солидарности;

... Узимајући у обзир значај традиција и културних вредности сваког народа за заштиту и складан развој дешета... (Преамбула Конвенције)²;

... Државе чланице ове конвенције поштују и обезбеђују права сајржана у Конвенцији сваком дешету јод њиховом јурисдикцијом без икакве дискриминације и без обзира на расу, боју коже, пол, језик, вероисповесност, полнишчко или друго убеђење, национално, етничко или социјално порекло, имовно стање, онесисособљеност, рођење или други статус дешета или његовој родитељу или закоништву старашеља (чл. 2 Конвенције);

... Државе чланице обавезују се да о принципима и одредбама Конвенције што шире и на одговарајући активан начин упознају како одрасла лица шако и децу... (чл. 42 Конвенције).

Медији се обавезују да ће дати пун публициитет обавезама које произистичу из Конвенције, подсећајући надлежне и остale на потребе и права детета и могућности свеколиког деловања у том смислу. Они ће на погодан начин обраћивати праксу других земаља на основу извештаја специјализованих агенција УН, као што је Уницеф, или других тела Уједињених нација као и Комитета за права детета, размењујући извесне прилоге и програме са другим јавним гласилима у свету.

У складу са чланом 41 Конвенције, који гласи: *Ниједна одредба ове конвенције неће утицати на било које друге одредбе које више дојриносе осим варивању права дешета, медији ће развијати своје кодексе и старати се о њиховој као и о примени Конвенције о љавима дешета.*

² Наводи из публикације *Деца ире света*, Југословенска Комисија за сарадњу са Уницефом, Београд, 1991.

Права детета и њихова медијска заштита

Деца и млади

Члан 1

Уколико се другачије не нагласи, реч *деца* у овом Кодексу означава оне младе који су на предшколском и основношколском узрасту.

Медији се обавезују да ће водити рачуна о специфичним развојним потребама детета с обзиром на све карактеристике садржаја који су њему намењени.

Равнотраван медијски трешман све деце

Члан 2

Не прихвата се пракса заступања интереса само „наше деце“ (у ужем и ширем смислу), задовољавања само њихових потреба, њиховог забрињавања и третмана евентуалне трагике њиховог положаја а поздравља равноправан медијски третман све деце.

Медији ће неговати став недискриминације у сваком погледу, уважавајући природне разлике настале из припадности различитим културним, етничким, конфесионалним и другим скupинама, омогућавајући деци из свих ових група да на медију налазе њима близске садржаје саопштене језиком који разумеју.

Упознавање са ђравима дешеђа

Члан 3

... Државе чланице ђашују одговорносћи, ђрава и дужносни родитеља или, ако је шакав случај, чланова и шире породице или заједнице, како је предвиђено локалним обичајима, законских спарађења или других лица законски одговорних за деше, да на начин који је у складу с развојем сјособносћи дешеја обезбеде, ућуће и усмеравају деше у остваривању његових ђрава која су признаша у овој конвенцији...(чл. 5 Конвенције).

Медији треба не само да штите права детета него и да допринесу образовању одраслих и деце у смислу спознаје и коришћења тих права.

Медији ће се критички односити према непоштовању права детета без обзира са које стране оно долазило.

Слободно изражавање дешета

Члан 4

...Државе чланице обезбеђују дешету које је способно да формира своје сопствено мишљење, право слободног изражавања што мишљења о свим тешћима која се тичу дешета, с тим што се мишљењу дешета посвећује дужна пажња у складу са годинама живота и зрелости дешета... (чл. 12 Конвенције).

Медији подстичу и отворени су за учешће деце на њиховим страницама и у програмима, и њихово слободно изражавање а не само за њихову едукацију, информисање и забаву.

...Деште има право на слободу изражавања која обухвата и слободу да тражи, прими и даје информације и идеје свих врста, без обзира на традиције, било усмено или писмено или преко штампе, уметностима или некој другој медију то избору дешета...(чл. 13 Конвенције).

Медији ће настојати да обезбеде реализацију права детета на слободу изражавања уз природна медијска ограничења с обзиром на поштовање права и угледа других и заштиту сигурности, здравља и морала.

Дете се неће излагати могућим опасностима пред којима се може наћи у ситуацијама када његов исказ може бити злоупотребљен са било чије стране, посебно током рата.

...Државе чланице поштују право дешета на слободу мишљења, савести и вероисповести... (чл. 14 Конвенције);

... Државе чланице признају значајну улогу средстава јавног информисања и омогућавају приступ дешета информацијама и материјалима из различитих националних и међународних извора, посебно оних чији је циљ унапређење његовој социјалној, духовној и моралној добри и физичкој иメンталној здравља. У том циљу државе чланице:

- a. *погодстичу средства јавноти информисања да шире информације и материјале о социјалној и културној интересу за деце и у складу са чланом 29;*
- b. *погодстичу међународну сарадњу у производњи, размени и ширењу таквих информација и материјала из различитих културних, националних и међународних извора;*
- c. *погодстичу објављивање и ширење дечјих књига;*
- d. *погодстичу средства јавноти информисања да посвећују посебну пажњу лингвистичким потребама детета које припада мањинској групи или које је аутохтоног порекла;*
- e. *погодстичу развој одговарајућих смерница за заштиту детета о информација и материјала који штите његовом добру, имајући у виду одредбе чланова 13 и 18... (чл. 17 Конвенције).*

Медији се обавезују да ће поштовати права детета у духу ових одредби Конвенције, у свим аспектима свог деловања а не само у рубрикама и програмима који су намењени деци; да ће означавати на одговарајући начин садржаје који нису примерени деци распоређујући их што је више могуће ван домаћаја дечје пажње.

Заштита детета ових облика експлоатације

Члан 5

...Државе чланице признају право детета на заштиту од економске експлоатације и рада на послу који може бити ојасан или ометаши образовање детета или штитиши здрављу детета, односно његовом физичком, менталном, духовном, моралном или социјалном развоју... (чл. 32 Конвенције).

Медији ће, у духу ове Конвенције, самоиницијативно и заједно са одговарајућим институцијама државе и друштва, истраживати, коментарисати и борити се против психорешавања и понижавања деце, имајући у виду не само будуће него и време садашње, економску и моралну кризу у којој су деца присилена да просе, краду, тргују, у којој су изложена изазивању сажаљења и саминости грађана, физички и сексуално искоришћавана, злоупотребљавана у пропагандне па и политичке сврхе.

...Државе чланице штитише дејце од свих других облика експлоатације штетне за дејце... (чл. 36 Конвенције).

То ће чинити и медији.

Помоћ деци угроженој оружаним сукобима

Члан 6

... Државе чланице обавезују се да ђоштују и обезбеде ђоштовање правила међународног хуманитарног права која се примењују на њих у оружаним сукобима, а која се односе на дејце... (чл. 38, став 1 Конвенције);

... У складу са обавезама на основу међународног хуманитарног права да штите цивилно становништво у оружаним сукобима, државе чланице требују да изводљиве мере како би обезбедиле заштиту и бригу о деци положену оружаним сукобом... (чл. 38, став 4 Конвенције).

Медији ће избегавати да приказују напаћену, понижену и децу без родитеља и својих дома у циљу специјалног и психолошког рата са противником у сукобу, у циљу пропагирања својих акција, избегаваће да траже исказе од детета-жртве и да инсистирају на његовој несрећи, да приказују злостављања и мучења деце и њихов бол као медијску сензацију... или ће позивати на хуманитарну помоћ свој угроженој деци афирмишући установе и појединце који се одазову.

Медији ће текстовима, програмима и акцијама помоћи свој деци у проналажењу свог правог или новог дома, родитеља, рођака, старатеља и пријатеља.

Програмирање и одговорност медија

Одређења из Конвенције о љавима дејешта и других домаћих и међународних докумената важе, у начелу, за све медије али се тиме не исцрпљује област деловања коју треба обухватити Кодексом. Сваки медиј ће на одговарајући начин интерпретирати ову материју а за радио и телевизију наводи се већи број конкретних правила, с обзиром на величину и сложеност њиховог утицаја, посебно када су у питању деца.

Радио и телевизија

Програмске одговорности

Члан 7

Готово општа присутност телевизије у свим домовима и њена велика гледаност подразумевају окупљање веома разноврсног аудиторија по узрасту, образовању, занимању, полу, месту живљења, искуству, језику, вероисповести, погледу на свет итд. Телевизија, стoga, мора свој програм усмеравати на задовољавање свих њихових потреба, а посебно потреба деце и адолесцентата. Њена одговорност је у томе велика а она је мора пренети на све оне који учествују у програму или раде на његовој припреми.

Редакција је, према томе, одговорна за све оно што еmitује без обзира на порекло прилога, за све оно што је и овим Кодексом обухваћено.

Како одговорност према деци имају и одрасли, нарочито родитељи и васпитачи, медији не треба и не могу да делују сами, односно они морају да подстичу одрасле да помогну деци да схвате „медијску реалност“ која тако неумитно продире у дечју собу.

Породични и дечји аудијториј

Члан 8

За разлику од штампе, а донекле и радија, телевизија је (и) породични медиј и зато мора да узме у обзир дете у његовој првој социјалној средини и сачува дигнитет породице не провоцирајући непотребно њену рестриктивну улогу. Другим речима, она мора пажљиво да програмира своје садр-

жаје да не би изазивала конфликте нудећи деци оно што наша породица не може прихватити као нешто што одговара деци – било по основној поруци, било по начину и времену пласмана.

Радио и телевизијске станице ће дечјим програмима обезбедити најпогодније устаљене термине, по правилу изван тзв. ударних радијских и ТВ термина, а деци олакшати сналажење у програму, сходно њиховом природном дневном, седмичном и сезонском ритму живота, распореду активности и праћења програма.

Телевизија се обавезује да на посебан начин обележи оно што није за породични и дечји аудиториј, да то пренесе и у најави програма (на радију, телевизији или у штампи), али тако да то не делује пропагандно.

Одговорносћ времена деци

Члан 9

...Редакције сносе јосећну одговорносћ времена деци. Пројекти који се праве првенствено за децу, треба да воде рачуна о обиму интересовања и о јошредбама деце, Јочев од јоучних и културних до веома разноврсних забавних материјала. У свом штапалишту пројекти треба да дойриносе здравом, уравнотеженом развоју деце, да им јомажу да стекну представу о свету и да се прилађу грушаву у коме живе;

... У шоку развоја детета многоbrojni друштвени фактори и снаје, укључујући телевизију, делују на способност детета да уђе у свет одраслих;

... Школовање и искуство детета у годинама његовој формирања треба да садржи скуп иозаштвних вредносћи које ће омоћући им детету да јосстане одговорна одрасла особа способна да се носи са изазовима у периоду зрелости;

... Децу треба излаћати, у одговарајуће време, нормалним животним ситуацијама, колико је јошредно да им се јомоће да одрасну;

... Попшто је деци дозвољено да прате пројекте првенствено намењене одраслима, редакције то треба да имају у виду код приказивања материјала у емисијама када деца сачињавају значајан сејмен ћеладишишта;

... Описивање сукоба у пројектима намењеним деци треба обраћивати пажљиво;

... Ови стандарди изнешти у овом делу односе се како на програмски шако и на реклами матерijал најрављен са намером да га тледају деца... (Телевизијски кодекс у САД, 1976).

Медији схватају своју одговорност према деци с обзиром на то да се она не могу заштитити сама нити битније утицати на изглед приказаног исечка из живота који им пружају медији, на оно што машта медијских стваралаца уобличује у слику света нити на многе од оних активности које су битне за њихову социјализацију и сазревање.

Правила за породично Гледање

Члан 10

... Материјал неподдан за децу не сме бити емитован у време када програм прати највећи број деце;

... Телевизија је свесна да нема шермина у шоку вечери када известан, чак и велик број деце не прати програм; шако ће сваки покушај да се обезбеди широк избор програма намењеног одраслима, који укључује озбиљне теме, подразумева емитовање материјала који може бити неподесан за децу. Стоја се не прихваташо ипаштено искључивање материјала намењеног одраслима зато што је увек могуће да је известан број деце прег шелевизором. Неподдан компромис начињен је у Правилима за породично гледање вечерњих шермина где се подразумева да шоком вечери ојага број деце у тледалишту. Ту се прописује распоред програма у сајници од ране вечери до краја емитовања; у раним вечерњим сајнима емитују се ЈПОДНИЈИ програми, а касније мање ЈПОДНИ...

¶... Унушар овог распореда ТВ санације су дужне да обезбеде да се пре 21.00 на програму не емитује ништа што је неподно за децу...

... Између 21.00 и 05.30 часова моту се емитовати програми све мање и мање ЈПОДНИ за децу, те шако одређени програм може бити непрехватајив за емитовање у 21.00, али сасвим прехватајив у 22.30. Ипак, претпоставља се да између 21.00 и 05.30 родитељи шако ће воде рачуна о томе шта њихова деца тледају на шелевизији. Насилје није једини разлог који програм чини не-

шодесним за породично гледање. Други разлози могу бити нейристојан речник, профаности, трубе алузије, ексилацијно сексуално ионашање, као и веома узнемирујуће сцене... (Програмски кодекс Независне телевизијске комисије – НТК, Велика Британија, 1991).

Посебну пажњу телевизија ће обратити на садржај преподневног или поподневног репризног програма, из претходне или неке друге вечери, уколико је он на било који начин неподесан за децу или породично гледање. То се посебно односи на филмове, серије и евентуалне ратне репортаже, хронике и анализе.

Сцене насиља

Члан 11

...Захтева се њиштовање ознака на јротрамима дајтих на основу приказивања насиља, или укључивања звукова који су теретишу насиље нарочито када се може очекивати да ће велики број деце и младих особа пратити одређени јротрам...

...Поједине сцене насиља поштенцијално су шолико узнемирујуће да могу бити исихички штетне за гледаоце, нарочито за младе и емоционално нестабилне;

...Насиље приказано на телевизији може бити оионашано у сиварном живошу;

...Редовно и ионављано приказивање насиља може навести гледаоце на закључак како је насиље у једном или другом облику одобрено. Када једном овако прихваште и одобре насиље људи ће, прећи ставља се, постарати незаинтересовани за њаше жртаве насиља;

...Не постоје докази да приказивање насиља са добрым или „лештимним“ циљем може бити мање шкодљиво за појединца или друштво, него приказивање насиља са злим циљем;

...Треба избећавати и, у време када највећи број деце прати јротрам, сасвим укинути приказивање опасног ионашања које деца лако оионашују, укључујући употребу оружја или предмета надохваћати руке, на пример ножева... (НТК, 1991).

Телевизија ће посебно проучити како да што више избегне приказивање насиља и то не само у тзв. редакцијским програмима него и у оквиру ЕПП блокова где се некритички рекламирају филмови и видео-клубови, искључиво кроз сцене грубог па и немотивисаног насиља.

У припреми и оцени програма узеће се у обзир разлика у могућим негативним ефектима појединачних емисија и грубих сцена у односу на целокупан програм који може довести до тзв. хабитуације, тј. навикавања. Медији ће, dakле, настојати да избегну и кумулативна неповољна дејства на децу на која указују научна истраживања.

С обзиром на то да нас окружује и реално насиље и да постоји велика засићеност многих, а пре свега информативних емисија, сценама масакра, односно његових последица у нашој бившој земљи, међу доскора близким људима и народима, медији ће критички одредити свој однос према овим појавама, задржавајући информативну вредност прилога а не улазећи у експлицирање насиља.

Узнемирање и осећљивост младих

Члан 12

...Посебну пажњу захтевају сцене које могу узнемирити малу децу. Деце – нарочито емоционално нестабилно деце – теже подноси несигурносћи него зрео човек. Насиље, злоба и претње имају много различитих облика – емоционални, физички, вербални. Сцене јародичних сукоба, иако не морају бити праћене физичким насиљем, лако могу изазвати страх и несигурносћ; ... Резултати истраживања показују да је социјално и емоцијно несигуран појединац нарочито осећљив, посебно у добу адолесценције. Такође се зајежа да су овакве индивидуе склоне већој зависности од телевизије. Машта, креативност и реализација телевизије не могу се спуштавати до тог мера да оправдана захтеви већине буду подређени ограничењима мањине. Ипак, цивилизовано друштво води посебну бригу о својим слабијим члановима... (НТК, 1991).

Медији, посебно телевизија, настојаће да најслабије и најнесталбилније чланове друштва не излажу садржајима који могу имати посебно фрустрирајуће дејство.

Деца у јројраму и иншервју са децом

Члан 13

Медији могу дати простор на својим страницама или у програмима деци, узимајући у обзир све претходне обавезе из овог Кодекса које се односе на очување дечјег интегритета и његових права на срећно и слободно детињство. О наступу деце на програму треба постићи сагласност са родитељима (или старатељима) и васпитачима, односно представницима институција које деца похађају (школе, клубови, удружења, и сл.).

... Сваки иншервју са децом захтева љосебну љажњу. Децу не треба исийаштавати о приватним стварима Јородице, нити о стварима које могу превазилазити њихову способност расуђивања... (HTK, 1991).

Медији ће поштовати евентуалне услове и захтеве просветних и власти које брину о деци у вези са појављивањем деце у медијима, сматрајући да у одређеним случајевима није довољан само пристанак родитеља.

Дете се не сме укључивати у медиј уколико само не пристаје на то нити му се може наметати улога која му не одговара.

Малолејни пресштујници

Члан 14

...При извештавању о интимној сфери треба одватнути јавни интерес за информацијама наступајући интереса Јојединца на очувању ће интимне сфере;

...Извештавања о прекрајима младих не смеју да отежају или онемоћуће њихово љоновно укључивање у друштво. Презимена у шаквим случајевима треба скрашити... (Кодекс чести за аустријско новинарство, 1988);

...По Акту о деци и младима из 1933. и 1966. године, објавишћи имена и адресе особа млађих од 17 година које су укључене у судски јројес или било коју информацију срачунашу да се обелодаши њихов идентитет, може бити пресштуј уколико суд шако одлучи... (HTK, 1991).

Медији су дужни да чувају интегритет све деце укључујући ту и малолетне преступнике чијем се пуном идентитету не сме давати публициzet нити се на медију могу слободно (необавезно) интерпретирати узроци, последице и структура самог девијантног понашања.

Девијаншна понашања

Члан 15

...Посебно се мора водити рачуна о јротрамима за које је вероватно да ће их тледати деца и млади. Деци јротрами не би сме ли да садрже сцене пушења или ивијења алкохолних пића, уколико немају образовну сврху или уколико што драматуршки концепт аисолутно не захтева;

...Дрота, зависност од дроте и њене последице важне су теме телевизијској јротрами. Али, мора се водити рачуна да се избегне уширак како су дроте уобичајена појава ... друштва, посебно у јротрамима привлачним за децу и младе особе. Испа ојрезност треба да се примени и на приказивање новчаних злоупотреба и демонстрација свих радњи које деца могу лако опонашати... (HTK, 1991).

Деца се у медијима не смеју излагати приказима девијантног понашања нити примерима пушења, конзумације алкохола, уживања дроге и сл. који могу бити подстицајни или погодни за опонашање. Посебно се лицима за која је својствено такво понашање, не могу додељивати улоге хероја нити се прећутно може такво понашање приказивати као друштвено прихватљиво, без обзира на његову евентуалну рас прострањеност. У време концентрације дечјег аудиторија треба избегавати и репортаже или путописе са улица и тргова, ове или неке друге земље, у којима се наглашено приказују таква понашања.

Језик на медију и деца

Члан 16

...Нейриспојан речник, укључујући профаности, не сме се користити у јротрамима, посебно онима намењеним деци;

...Уз јо, сви йројрами који ће бити емитованы у раним вечерњим саштима, и вероватно йраћвни у кругу Јородице, морају у њоштују-
ности да љоштују Правила за породично гледање... (НТК,
1991).

Доказано је да медији имају огроман утицај на развој вербализације, на дечји речник и стил писања и изражавања. Медији су свесни велике одговорности коју имају у том смислу и стога ће максимално настојати да негују правилан и добар језички и говорни израз, искључујући некоректности на сваком плану, од фонетског преко лексичког до синтаксичког и семантичког. Нарочито ће пазити на речник у емисијама које деца радо гледају и код јунака који се лако подражавају.

Економска йројаћанда и деца

Члан 17

Медији ће се у овој области понашати у духу Кодекса, узимајући у обзир и друга одговарајућа документа као што су *Правила Јонашања у обласћи економске йројаћанде намењене деци* (која је усвојио Управни одбор Међународне трговинске коморе марта 1982. године), или *Међународни кодекс Јонашања у обласћи економске йројаћанде* (МТК, 1986), *Међународни кодекс Јонашања у обласћи унайрећења Јродаје* (МТК, 1987), и сл. То се посебно односи на злоупотребу природне лаковерности деце или недостатка искуства омладине и њихове лојалности, без обзира на то да ли је реч о производима који се продају или дају бесплатно.

Правило 1 поменутог кодекса за децу захтева пуну идентификацију пропагандне поруке у односу на остале садржаје у медију.

Правило 2 налаже избегавање подстицања на насиље или друге радње забрањене законом и/или супротне правилима друштвеног понашања.

Правило 3 инсистира да економска йројаћанда не сме да нарушава важеће друштвено-социјалне вредности, шако што ће суперсати да једино њосењавање или коришћење једног одређеној производу може донети дешавају неку вредност или корист физичкот, социјалнот или психолошкот карактера у односу на другу децу његовој доба, односно да ће непоседовање шаквог производа имати супротан ефекат, као и на томе да економска йројаћанда не говори у штање ауторитет, одговорност, мишљење, став и вољу родитеља, узимајући при том у обзир прихваћене друштвене и социјалне вредности.

Правило 4 осујећује било какву поруку која би могла да има за последицу довођење деце у неку опасну ситуацију.

Правило 5 осујећује подстицање деце да наговарају друге особе на куповину одређеног производа.

Правило 6 се односи на истинитост и захтева да акције економске промоције не значе превару деце у односу на димензије, вредност, рок трајања, односно могуће коришћења и друге реалне карактеристике и особине производа који представљају предмет промоције промоције.

Најзад, правило 1 односи се на цене налажући да ниједна акција економске промоције не би требало да доведе на помисао да одређени производ може да буде доступан без проблема сваком городичном буџету.

... Деца се не смеју приказивати, изузев једног од товајућим надзором одраслих, у контакту са или демонстрирајући производ за који се зна да ће то мотивирати оласан њих;

... Редакција и реклами агенције треба посебно да буду ојрезни код телевизијских реклама које се приказују за време или временски близу дејствије програма. Искоришћавање деце треба избегавати. Рекламе које су намењене деци не треба ни на који начин да обманују у појединачности и корисностима производа;

... Рекламе, било да се гају уживо, снимљене на филму или траци у оквиру програма прављених првенствено за децу искључиво, треба да буду јасно одвојене од програмске траје на приказан начин;

... Идентификација марке производијача или друга тешкотворна праћа која претворана често понавља назив производа није допустна за програме намењене првенствено деци;

... Поруке у вези са здрављем, које треба да буду утврђене од стране лекара, не треба упућивати првенствено деци;

... Ниједна личност из дејствије програма, ни лик из цртачног филма, не може се користити да саопштава рекламне поруке у оквиру или око програмског штедијела у коме је личност или лик из цртачног филма редовно наступају. Ова одредба се, такође, односи на најаву реклама када је најава садржи промоцији или похвалу производа од стране личности из програма или лика из цртачног филма... (САД, 1976).

Поштујући низ у свету признатих етичких правила у области економске пропаганде, медији ће избегавати понуде својих клијената-оглашивача у чијим се порукама деца инструментализују а њихове потребе, мотиви и ставови поједностављују, искривљују до девијантног (нпр. када се ради о новцу, финансијским трансакцијама, акционарству мале деце која не разумеју о чему је реч, о пренаглашеној мотивисаности за игре на срећу, и сл.).

Програми такмичења и најрада

Члан 18

...Нису Јрихвашљиви Јротрами у којима се најрада може освојити пуком срећом; увек мора Јостојаши елеменћ вештине. Без Јрећходног одобрења НТК, деца млађа од 15 година не смеју учествовати у Јротрамима који нуде најраде;

...Вредност најрада за децу обично ће бити значно ниже него оне Јонућене одраслима... Веће своје намењене деци могу се оправдати само доказаном образовном вредношћу и биће прихваћене само у изузетним околностима... (НТК, 1991).

Деца се не смеју кроз медије наводити на уверење да се веће свете новца и различите награде могу освојити на веома лак начин и пуком срећом нити се деца могу користити као учесници у таквим програмима (нпр. да извлаче велике награде „из шешира“) без обзира на то да ли се ради о дечјим или другим програмима и рубрикама. Такмичење се не сме одвијати по принципу коцке и игара на срећу већ оно мора да афирмише знање, способност или вештину учесника.

Вредности награда одређује редакција узимајући у обзир износе средстава* који су потребни деци за њихове уобичајене потребе а предност ће се у таквим случајевима дати наградама у облику књига, учила, путовања, корисних и поучних конфигурација (од играчака до компјутера).

Кодекс о заштити деце од политичких злоупотреба

ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ и Одбор за заштиту права детета

позивају

СВЕ ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ СРБИЈЕ

да прихвате кодекс о заштити деце од политичких злоупотреба

йолазећи од:

- Конвенције о љевима дејешта Организације једињених нација,
- наше жеље да свој деци обезбедимо несметан развој, срећно и безбрежно детињство,
- најискренијег уверења да су деца највећа брига и највећа шанса сваког прогресивног друштва,
- цивилизацијског захтева да дете буде дете.

Доле описане шолићичке организације Србије усвајају

Кодекс о заштити деце од политичких злоупотреба

I. Овим Кодексом обавезујемо се да нећемо:

- учлањивати малолетнике (до 18 година) у политичке странке,
- организовати било какво политичко и идеолошко деловање међу малолетницима.

II. Овим Кодексом обавезујемо се да ћемо нашим активностима и делоњем настојати да укупно духовно окружење у коме расту наша деца буде испуњено љубављу, поверењем, толеранцијом, тежњом ка слободи и напретку, поштовањем права сваког човека – од дана његовог рођења.

III. Свака политичка организација и странка која прекрши договорене норме овога Кодекса доћи ће у сукоб са законом и сама сносити последице моралне осуде грађана Србије.

За јаштовање дешета и дештињства шолићичке странке...

Прихватање **КОДЕКСА ДЕЦА И МЕДИЈИ** потврђује се
његовим потписивањем на званичном примерку
у просторијама организације
ПРИЈАТЕЉИ ДЕЦЕ СРБИЈЕ
Одбор за заштиту права детета
Београд, Косовска 19
тел. (011) 3343 247, 3343 135
мај 1993. Београд

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

659 . 3 : 342. 726-053 . 2 (479 . 11)

ПЛАВШИЋ, Првослав С.

Кодекс Деца и медији : правила понашања
медија у односу на децу / Првослав С. Плавшић ;
радна група Првослав С. Плавшић, Ружица
Росандић, Нада Кораћ – Београд : Пријатељи
деце Србије , Одбор за заштиту права детета 2008
(Београд : Авангарда). – (21) стр. ; 20 см

Тираж 500.

ISBN 978-86-911927-0-9

а) Деца – Заштита – Масовне комуникације –
Србија
COBISS . SR-ID 151943180

ISBN 86-911927-0-4

9 788691 192709